

MUTAȚI DIN ORAȘ

UN RAPORT AL CENTRULUI EUROPEAN PENTRU DREPTURILE ROMILOR

Cetățeni români de etnie romă evacuați la groapa de gunoi

DECEMBRIE 2012

CHALLENGING DISCRIMINATION PROMOTING EQUALITY

Copyright: © Centrul European pentru Drepturile Romilor, Decembrie 2012

Toate drepturile rezervate.

Design: Anikó Székffy

Tehnoredactare: Dzavit Berisha

Fotografie copertă: Mirela Chiorean

Legăturile URL din prezentul raport erau active la momentul publicării.

Acest raport este publicat în limba engleză și limba română.

Pentru informații privind politica de copyright a se contacta:

Adresa: 1074 Budapest, Madách tér 4, Hungary

Telefon: +36 1 413 2200

Fax: +36 1 413 2201

E-mail: office@errc.org

www.errc.org

SPRIJINIȚI ERRC

Centrul European pentru Drepturile Romilor depinde de generozitatea donatorilor individuali pentru a-și continua existența. Vă invităm să vă alăturați acestui demers, făcând o contribuție, care ne va permite continuarea activității în viitor. Donații în orice sumă sunt binevenite și se pot face prin PAYPAL pe site-ul ERRC (www.errc.org, efectuați click pe butonul "Donate" (donează) din partea dreaptă-sus a paginii de start), sau prin transfer bancar în contul ERRC la coordonatele de mai jos:

Numele băncii: **BUDAPEST BANK**

Adresa băncii: **BÁTHORI UTCA 1, 1054 BUDAPEST, HUNGARY**

Titularul contului bancar: **EUROPEAN ROMA RIGHTS CENTRE**

Număr de cont în EURO: **30P00-402686**

(EUR IBAN: **HU21-10103173-40268600-00000998**)

Cod SWIFT (sau BIC): **BUDAHUHB**

Cuprins

1	Introducere	5
2	Evacuarea	7
3	Măsurarea Impactului Evacuării	9
	3.1 Discriminare, excludere și pierderea securității	9
	3.2 Condiții de locuit	10
	3.3 Educație	12
	3.4 Sănătate	13
	3.5 Angajare și condiții economice	14
4	Concluzii	15
5	Recomandari	17

1 Introducere

“În continuu este un miros neplăcut și aerul este nerespirabil atunci când gunoiul este ars în locul din apropierea noastră. Atât fumul cât și mirosul ne intoxică. Nu putem ține geamurile deschise ca să aerișim casa. Trebuie să ne punem bainele la uscat în casă, pentru că afară se impregnează mirosul în ele”.

„Nici măcar nu ne simțim în siguranță aici. Sunt baite de câini peste tot, în număr mare. Trebuie să mergem îmbrunuiți cu soțiile și copiii atunci când se duc la stația de autobus, ca să îi apărăm de animale. Când vine seara, majoritatea se retrag în case, puțini au curajul să stea afară”.

Interviu cu o persoană de etnie romă în vârstă de 62 de ani, Pata-Rât, noiembrie 2012

În data de 17 decembrie 2010 aproximativ 56 de familii rome incluzând 270 de persoane dintre care cel puțin 106 minori au fost evacuate din strada Coastei situată în centrul orașului Cluj-Napoca din nord-vestul României. Familiile au primit o notificare doar de o zi cu privire la evacuare. De mai bine de 20 de ani aceste familii au locuit pe strada Coastei. De aici au fost mutate la Pata-Rât, o zonă industrială poluată ce constituie și zona de depozitare a deșeurilor din oraș. Autoritățile municipale au acordat cazare pentru 40 de familii în locații modulare sub-standard, de 18 metri pătrați. Celor 16 familii rămase nu li s-a oferit niciun fel de cazare așa încât s-au alăturat celor repartizate, determinând supraaglomerarea.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a constatat că evacuarea, relocarea și izolarea familiilor la Pata-Rât a constituit discriminare etnică și a sancționat contravențional municipalitatea cu aproximativ 2000 EUR (8000 RON).¹ Până în prezent, nicio soluție nu a fost adoptată cu privire la situația în care se află familiile evacuate, nu a fost asigurată o acomodare alternativă adecvată pentru aceștia și nu s-a stabilit vreo compensație pentru bunurile proprietate personală pierdute cu ocazia evacuării și a distrugerii locuințelor.

Centrul European pentru Drepturile Romilor (ERRC) acordă asistență juridică familiilor care trăiesc acum în Pata-Rât, în contextul demarării unor proceduri administrative și civile împotriva municipalității. Acestea privesc acordarea de compensații pentru daunele produse precum și relocarea familiilor din zona în care trăiesc, respectiv solicitarea unor informații de interes public și documentele care au stat la baza evacuărilor și a construcțiilor modulare de locuit.

De asemenea, ERRC a sprijinit comunitatea în procesul de înființare a unei asociații non-guvernamentale, denumită *Asociația Comunitară a Romilor din Coastei*, prin intermediul căreia persoanele respective să aibă o voce mai puternică în militarea pentru respectarea propriilor drepturi.

¹ Consiliul Național Pentru Combaterea Discriminării (NCCD), *Comunicat de presă referitor la deciziile Colegiului director al CNCD din data de 15.11.2011*, disponibil la: <http://www.cncd.org.ro/presa/Comunicate-de-presa/Comunicat-de-presa-referitor-la-deciziile-Colegiului-director-al-CNCD-din-data-de-15-11-2011-124/>.

Acest material constituie un element de măsurare a impactului pe care evacuarea din strada Coastei l-a produs asupra familiilor, după o perioadă de doi ani de la respectiva acțiune. Concluziile s-au realizat prin intermediul derulării de către ERRC în luna noiembrie a acestui an a unui număr de interviuri cu aproximativ 199 de persoane de etnie romă relocalate la Pata-Rât, în 40 de locuințe modulare și 14 locații improvizate.

Concluzii cheie

Condiții de locuit:

- Spațiul mediu de locuit este de 4.01 metri pătrați. Fiecare spațiu sanitar este utilizat în comun de cel puțin 17 persoane.
- 92% dintre rezidenți indică faptul că în locuințele lor este prezent mucegai.
- 89% dintre rezidenți indică faptul că nu au facilități corespunzătoare pentru gătit.
- Nu există conectare directă la apă în locuințele modulare și nici apă caldă. Sistemul de încălzire este asigurat doar prin lemene de foc iar 11 locuințe nu au electricitate.

Angajare și condiții economice:

- Venitul mediu a scăzut cu 30%, în timp ce toate persoanele înregistrează costuri suplimentare pentru condițiile de trai și transport în noua locație.
- 28% din adulții care lucrau anterior evacuării sunt acum șomeri.
- Rata de somaj înregistrată la nivelul adulților din comunitate a crescut cu peste 20% de la data evacuării și a ajuns acum la 49%.

Educație:

- 25% dintre copii indică faptul că sunt subiect al unor remarci rasiste la școală, cu o rată de creștere de 5.7% anterior evacuării.
- 14 copii (19.4 %) au fost refuzați la înscrierea școlară după evacuare, fiind nevoiți a se transfera la o altă școală.
- 10% din copii au fost înscriși în instituții școlare pentru copii cu dizabilități mintale, în raport cu data anterior evacuării când nu s-au înregistrat astfel de înscrieri.

Sănătate:

- 30% din rezidenți indică unele boli fizice după data evacuării, cu o creștere de 14%.
- 17% dintre rezidenți identifică o scădere a nivelului de sănătate comparativ cu perioada anterior evacuării.
- Timpul mediu de așteptare a unei ambulanțe este estimat la aproximativ 92 de minute. Anterior evacuării era estimat la 11.5 minute.
- Cu diferite ocazii ambulanțele au refuzat să răspundă la apeluri iar în alte cazuri unii rezidenți au așteptat între 2.5 și 3 ore sosirea ambulanței.

2 Evacuarea

În data de 15 Decembrie 2010 reprezentanți ai autorităților municipale din Cluj-Napoca au informat locatarii din strada Coastei cu privire la faptul că trebuie să depună o cerere de acordare a unei locuințe sociale pentru persoane fără adăpost până la prânz în ziua următoare. A doua zi, tuturor persoanelor li s-a solicitat să își împacheteze lucrurile. În data de 17 decembrie aproape o sută de reprezentanți ai autorităților locale și poliție, însoțite de camioane și buldozere au trecut la evacuarea a 56 de familii: 40 dintre acestea dețineau locuințele în chirie de la Consiliul local, restul informal. Locuințele acestora au fost imediat demolate. Autoritățile nu au prezentat acte care să autorizeze evacuarea. Aceasta s-a efectuat la o temperatură exterioară de minus 10 grade Celsius, contrar prevederilor legale române cu privire la interzicerea unor astfel de acțiuni în perioada de iarnă.² Bunurile personale, mobilă, parchet, geamuri au fost distruse cu ocazia demolării. Terenul din strada Coastei a fost acordat Bisericii Ortodoxe Române la scurt timp după alegerile electorale, motiv pentru care unii analiști politici consideră mutarea ca fiind o acțiune calculată politic.

Ne-au evacuat în mijlocul iernii. Am stat în frig șapte ore împreună cu fetița mea de 3 săptămâni. Ne-au spus că o să avem căldură pe foc de lemne în noile locuințe. Când am ajuns acolo am găsit umezeală, aer rece și nimic altceva. Am primit lemne de foc după trei luni când era aproape de primăvară.

Interviu cu un tânăr rom în vârstă de 25 de ani, Pata-Rât, noiembrie 2011

Până la sosirea în Pata-Rât, autoritățile municipale au obligat cele 40 de familii să semneze contractele de închiriere pentru locuințe fără ca acestea să aibe posibilitatea de a citi respectivele contracte sau de a vedea locuințele.

Romii au fost evacuați forțat și au fost relocați în Pata Rât, unde locuiesc complet segregati de restul orașului.

FOTOGRAFIE: MIRELA CHIOREAN

2 România, *Codul de Procedura Civilă*, Articolul 578, index 1.

GARANȚII ÎMPOTRIVA EVACUĂRILOR FORȚATE ÎN ROMÂNIA

Articolul 11 din Constituție prevede faptul că România se obligă să respecte obligațiile ce derivă din tratatele la care este parte precum și faptul că tratatele ratificate de Parlament sunt parte a dreptului intern. România este parte la Pactul Internațional cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale (ICESCR), care recunoaște în Articolul 11(1) “dreptul oricărei persoane la un nivel de trai adecvat pentru sine și familia sa, incluzând nutriție, îmbrăcăminte și locuința adecvată, precum și îmbunătățirea continuă a condițiilor de locuit . [...]”. Comitetul ONU cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale care monitorizează implementarea acestui tratat a considerat că evacuările forțate sunt *prima facie* incompatibile cu Pactul Internațional privind drepturile sociale, economice și culturale. În Comentariul General nr. 7 sunt definite garanțiile relevante împotriva evacuărilor forțate incluzând:

- Oportunitatea pentru o consultare reală între persoanele afectate și reprezentanți ai statului;
- Notificare adecvată și rezonabilă pentru toate persoanele afectate anterior datei stabilite pentru evacuare;
- Informare cu privire la evacuarea stabilită, și, în cazurile aplicabile, informații disponibile în timp rezonabil cu privire la scopul alternativ pentru care urmează a fi folosit terenul sau locuința în cauză, în special atunci când sunt afectate grupuri de persoane
- Oficiali guvernamentali sau reprezentanți ai acestora trebuie să fie prezenți în cursul evacuării;
- Toate persoanele care participă la evacuare trebuie să fie identificate corespunzător;
- Evacuările nu trebuie să fie desfășurate în condiții meteorologice dificile sau noaptea, cu excepția cazului în care persoanele afectate își exprimă consimțământul;
- Acordare de remedii; și
- Acordare de asistență juridică persoanelor în nevoie pentru obținerea de compensații în justiție.

Pata-Rât constituie o zona limitrofă a municipiului, localizată la aproximativ șapte kilometri de centrul orașului Cluj-Napoca. Este singura zonă de depozitare a deșeurilor din oraș, operațională din anul 1973. Deși zona trebuia să fie închisă cu mult timp în urmă, cercetarile ERRC relevă faptul că aceasta este încă uzuală. O analiză cu privire la condițiile de mediu din zona Pata-Rât indicau faptul că apa de suprafață conține cantități importante de poluanți și a categorizat impactul ca fiind de: “mediu degradant, impropriu pentru viețuit”.³ Potrivit analizei ERRC, și o companie farmaceutică din Cluj a depozitat deșeuri în zona respectivă. Deși zona a fost închisă oficial datorită nerespectării standardelor europene cu privire la obligațiile de management a deșeurilor,⁴ acesta este totuși utilizată.

Zona din jurul gropii de gunoi din Pata-Rât a constituit de mai mult timp locația unor comunități de romi în privința cărora există percepții puternic negative în mod particular, deoarece aceștia trăiesc lângă groapa de gunoi a orașului.

3 Gabriela-Emilia Popita, *Contributions to the Efficiency of the Household Waste Management Systems (Case Study: Cluj county)*, Summary, disponibil la: 193.231.20.119/doctorat/teza/fisier/373, Section 6.1.3.5.

4 A se vedea ERRC la: <http://www.errc.org/cms/upload/file/romania-pata-rat-17-january-2011.pdf>.

3 Măsurarea Impactului Evacuării

ERRC a organizat interviuri cu 199 de rezidenți a 50 de locuințe din Pata-Rât: 35 familii care trăiesc în locuințe modulare sub-standard acordate de autorități și alte 15 în locuințe improvizate în aceeași locație. Acestor din urmă familii nu le-au fost acordate locuințe deoarece nu au fost înregistrate oficial în strada Coastei.

3.1 Discriminare, excludere și pierderea siguranței

Evacuarea din strada Coastei și relocarea la Pata-Rât a avut un puternic impact negativ asupra vieților persoanelor implicate. Dintr-o comunitate bine stabilită, cu o poziție de lungă durată și cu acces la servicii, persoanele evacuate au fost mutate la periferia orașului, lângă zona de deșeuri, departe de centru.

Stigma asociată cu zona respectivă a avut un impact major asupra persoanelor evacuate. Dacă anterior evacuării doar 5.5% dintre rezidenți au indicat faptul că s-au simțit discriminați, ulterior evacuării 37.1% dintre intervievați s-au identificat ca victime ale discriminării. Persoane care anterior nu s-au confruntat cu discriminarea au declarat că au întâmpinat excludere în accesul la educație, angajare, muncă și sănătate ulterior evacuării, deoarece trăiesc în Pata-Rât.

Un număr semnificativ de rezidenți nu dețin acte de identitate ulterior evacuării: 50.7% nu au act de identitate înregistrat pe noua adresă și 20.1% nu dețin asigurare medicală înregistrată la noua lor reședință. Pe de altă parte, datorită percepției discriminatorii a publicului în raport cu romii din zona în care trăiesc, rezidenții au declarat că sunt foarte reticenți în a-și înregistra actele pe Pata-Rât. O femeie de etnie romă a declarat că s-a înregistrat pentru o selecție de personal la o companie de curățenie însă i s-a spus că nu este angajată după ce a declarat adresa ei din Pata-Rat. O altă femeie de etnie romă a declarat că personalul medical dintr-un spital a schimbat imediat așternutul curat de pe o masă de examinare cu unul folosit anterior, când au constatat că aceasta locuiește în Pata-Rât.

Toți cei 199 de rezidenți intervievați din Pata-Rât au declarat că nu se simt în siguranță nici pentru sine nici pentru copiii lor în noua locație în comparație cu perioada în care locuiau în strada Coastei. Situaarea izolată a zonei, în afara orașului precum și localizarea acesteia lângă groapa de deșeuri a municipiului sunt factori care explică acest sentiment. Există și alți factori legați de securitate, precum probleme legate de haite agresive de câini vagabonzi. Mulți rezidenți au declarat că au fost mușcați de câini. Monitorul local al ERRC s-a confruntat cu o situație similară, fiind atacat de o haită de câini, cu ocazia unei vizite în Pata-Rât, având nevoie de ajutorul localnicilor.

În afara izolării fizice, zona este foarte slab conectată la serviciile de transport public. Cea mai apropiată stație de autobuz se află la o distanță de 2,5 km iar cea mai apropiată școală este la 5 km

distanță. Alte facilități, clinici medicale precum și majoritatea oportunităților de angajare, sunt localizate la 5 sau mai mulți kilometri de Pata-Rât. Distanța cauzează dificultăți de menținere a unui loc de muncă, de participare la școală sau de acces la servicii precum cele de sănătate.

Familii de romi evacuate din Pata Rat se confruntă cu discriminare și izolare în noua lor locație.

FOTOGRAFIE: MIRELA CHIOREAN

Chiar și acum, rezidenții din Pata-Rât cărora le-au fost acordate locuințe modulare de către municipalitate, nu au siguranța posesiei: contractele lor expiră în anul 2013. Ei declară că autoritățile municipale le-au spus în mod neoficial că locuințele nu vor mai fi disponibile pentru ei. După ce au fost deja evacuați din strada Coastei, rezidenții se tem că vor fi evacuați din nou și mutați într-o zonă mai izolată decât în prezent. Situația este în mod particular precară pentru cei care locuiesc în spații improvizate. Aceștia declară că reprezentanții autorităților le-au spus să își ridice construcții în Pata-Rât însă nu au nici un fel de documentație sau permisiune cu privire la respectivele locații, ceea ce scade probabilitatea ca ei să primească o acomodare alternativă adecvată în cazul unei noi evacuări.

3.2 Condiții de locuit

Locuințele acordate de autoritățile locale după evacuare constituie spații modulare cu o singură cameră de 18 m² pentru o familie. În acest spațiu locuiesc, mănâncă, fac baie și dorm. Rezidenții au declarat că spațiul mediu de trai a scăzut de la aproximativ 6.33 metri pătrați per persoană înainte de evacuare la 4.01 metri per persoană după evacuare.

Acest spațiu este cu mult sub standardul prevăzut de legea română pentru locuința socială. Dimensiunea medie a unei familii indicate de rezidenții din Pata-Rât este de 4.3 persoane. Legea locuinței prevede un minimum de 115 metri pătrați pentru 4 persoane într-o locuință socială, cu un spațiu utilizabil de 74 de metri pătrați. De asemenea, fiecare unitate de locuire socială trebuie să includă o baie, o cameră separată și spații de dormit.⁵ Unitățile de locuire din Pata-Rât conțin patru spații individuale unite la un loc, și împart aceeași unitate sanitară, ceea ce presupune că fiecare unitate sanitară este utilizată de patru familii, respectiv de mai mult de 17 persoane. Nu există facilități de apă în fiecare spațiu individual. Fiecare unitate formată din cele 4 spații individuale beneficiază de o singură conexiune la apă, dar asigură doar apă rece.

STANDARDE PRIVIND LOCUINȚA ADECVATĂ

Comentariul General nr. 4 al Comiteului ONU privind Drepturile Sociale, Economice și Culturale reglementează standardul locuinței adecvate astfel cum este prevăzut în Articolul nr. 11 (1) din Pactul cu privire la Drepturile Sociale, Economice și Culturale. Acesta include 7 aspecte din prisma cărora se analizează adecvarea locuinței: securitatea posesiei, disponibilitatea serviciilor, materialelor, facilităților și infrastructura, disponibilitatea, locuibilitatea, accesibilitatea, locația și adecvanța culturală.

Unele dintre elementele prevăzute de Comentariul General nr. 4 și care sunt extrem de relevante pentru rezidenții din Pata-Rât sunt următoarele:

- Toate persoanele trebuie să dețină un grad de securitate a posesiei ce garantează protecție juridică împotriva evacuării forțate, hărțuirii sau altor amenințări;
- Toți beneficiarii dreptului la o locuință adecvată trebuie să aibă acces sustenabil la resurse naturale, apă potabilă, energie pentru gătit, căldură și iluminat, sanitație și facilități pentru spălat, stocare de hrană, facilități de drenare a apei și servicii de urgență;
- Locuința adecvată trebuie să fie locuibilă, în sensul în care asigură locatarilor un spațiu adecvat și protecție împotriva frigului, umidității, căldurii, ploii, vântului sau altor amenințări a sănătății, deseuri, sau vectori de boli;
- Locuința adecvată trebuie să fie situată într-o locație care permite acces la opțiuni de angajare, servicii medicale, școli, centre de îngrijire a copilului sau alte facilități sociale;
- Locuințele nu trebuie să fie construite în zone poluate sau în imediata proximitate a surselor de poluare care amenință dreptul la sănătate al locatarilor.

89% dintre respondenții din Pata-Rât nu au facilități corespunzătoare pentru gătit, în timp ce 83% au declarat că dețineau anterior facilități în locuințele din strada Coastei. Gătitul se realizează pe unități improvizate la foc de lemne pe care familiile le-au instalat. Fără a avea access direct în fiecare spațiu individual, și fără apă caldă, apa trebuie transportată și încălzită atât pentru a asigura hrana cât și pentru spălat. Soba este singura sursă de încălzire în spațiul individual. Când unul din membrii familiei face baie restul așteaptă în afara spațiului de locuit deoarece nu există spațiu privat disponibil.

5 România, *Legea locuinței 114/1996*, Anexa Nr. 1, disponibilă la: <http://www.cdep.ro/legislatie/eng/vol49eng.pdf>.

Deoarece hrana sau apa caldă este preparată în spațiu închis, aerul în interior este cald și umed creând condiții perfecte pentru mucegai și umezeală. Interiorul este slab ventilat. Locatarii au indicat faptul că nu pot deschide geamurile sau ușile datorită mirosurilor care emană de la depozitarea deșeurilor, ceea ce exacerbează problemele de locuit. Rezidenții din cele 35 de spațiile modulare și 11 din cele 15 improvizate au declarat că în interior există mucegai. În comparație, doar patru familii au indicat prezența mucegaiului în casele anterior situate în strada Coastei. Prezența mucegaiului este indicatorul principal al umezelii, iar Organizația Mondială a Sănătății recunoaște acest factor ca amenințare la sănătatea persoanei. Expunerea la mucegai și umezeală în locuință crește exponențial riscul infecțiilor respiratorii și al asmului. Copii și persoanele în vârstă sunt în mod particular expuși la risc.⁶

Adițional, 14 locuințe nu au racordare la apă, inclusiv șapte locuințe modulare; 5 locuințe sunt fără încălzire, inclusiv trei locuințe modulare; 4 locuințe nu sunt racordate la electricitate, inclusiv două locuințe modulare.

3.3 Educație

Copii de vârstă școlară întâmpină probleme serioase ulterior evacuării la Pata-Rât: 25% dintre copii au indicat faptul că sunt subiect al unor remarci rasiste la școală, în timp ce doar 5.7% au indicat acest lucru anterior evacuării. Copii sunt strigați la școala “țigani din Pata-Rât” și “țigani din groapă”.

Paisprezece copii (19.4% din cei incluși în interviuri) au fost obligați să schimbe școala ulterior evacuării. Jumătate din cei care au schimbat școala au indicat faptul că s-au confruntat cu remarci rasiste. Acești copii au frecventat școli în Cluj Napoca însă le-a fost refuzată continuarea claselor după ce au fost înregistrați la adresa nouă din Pata-Rât. Potrivit respondenților, părinții copiilor neromi au amenințat că își vor reține copiii atunci când au aflat că au fost înscriși la școală copii din Pata-Rât. Confruntat cu astfel de amenințări, directorul școlii a refuzat să permită copiilor romi continuarea la clasele școlii. Unul dintre respondenți notează că anterior copilul său nu a avut dificultăți la școală însă ulterior, după ce acesta a avut o serie de note proaste, a primit o recomandare din partea profesorului de a înscrie copilul într-o clasă educațională specială. Părinții au dus copilul la un control medical însă s-a confirmat că nu era nevoie de o asemenea măsură. După ce au înscris copilul într-o altă școală, rezultatele sale s-au îmbunătățit semnificativ.

Persoanele intervievate au indicat faptul că aproximativ 10% dintre copii de vârstă școlară din Pata-Rât au fost plasați în școli speciale pentru copii cu dizabilitati mintale ușoare chiar dacă anterior nu au fost înscriși în astfel de unități sau clase. Părinții acestor copii indică faptul că au fost înscriși în facilități segregate deoarece locuiesc în Pata-Rât.

⁶ World Health Organisation, *Damp and Mould. Health Risks, Prevention and Remedial Actions*, disponibil la: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0003/78636/Damp_Mould_Brochure.pdf, 3.

De asemenea, opt copii care anterior nu au întâmpinat probleme la școală au indicat alte dificultăți, ulterior evacuării, în timp ce patru copii cu vârsta între 14 și 15 ani nu mai frecventează cursurile școlii, ulterior evacuării.

Școlile frecventate de copii din Pata-Rât sunt situate între cinci și opt kilometri distanță de Pata-Rât. Există un autobus disponibil, dar acesta pleacă doar o dată pe zi la aproximativ ora 7.00 dimineața și se întoarce o singură dată la ora 2:00 după-amiază. Copii au diferite ore de școală în funcție de vârsta acestora și școala la care sunt înscriși. Chiar dacă orele de curs încep la ora 10, singurul autobus disponibil este la ora 7. Unii copii lipsesc la orele de după-masă deoarece ultimul autobus ajunge la Pata-Rât la ora 2.

Activitățile extra-școlare au suferit mult datorită distanței și a timpului consumat doar cu transportul după școală. Majoritatea copiilor au renunțat la aceste activități. Sporturile, dansul sau alte preocupări asemănătoare sunt lucruri care aparțin de trecut. Copii romi evacuați forțat la Pata-Rât nu mai au acces la un mediu corespunzător în care să-și exercite abilitățile sau să socializeze cu alți tineri de vârsta lor.

3.4 Sănătate

“După ce am așteptat 3 ore ambulanța, nici măcar nu au vrut să vină până în fața casei, și mi-au spus să cobor dealul pe picioare, deși fizic nu puteam să o fac”.

Interviu cu o femeie de etnie romă în vârstă de 28 de ani, Pata-Rât, noiembrie 2012

Starea de sănătate a celor evacuați s-a înrăutățit în mod semnificativ în ultimii doi ani: 30% dintre cei intervievați au declarat că suferă de o boală fizică în comparație cu doar 16% anterior evacuării. Întrebați cu privire la propria evaluare a stării de sănătate, 17% au indicat o deteriorare a sănătății ulterior evacuării. Respondenții au identificat probleme de respirație, problemele pulmonare, care ar putea fi legate de prezența mușcăiului în locuințe. 6% au declarat existența unor situații de discriminare în accesul la servicii medicale ulterior evacuării, situații ce nu au fost raportate anterior.

În general, mulți dintre cei evacuați au încă acces la medicul lor de familie sau la facilități medicale însă distanța fizică în raport cu noua locație și lipsa mijloacelor de transport public face mult mai dificil accesul la aceste servicii. Ca rezultat, familiile evacuate recurg mult mai des la serviciile medicale de urgență. Locatarii au indicat faptul că ambulanțele sunt reticente să vină la Pata-Rât. Cu ocazia a patru apeluri, inclusiv când o mamă a solicitat asistență medicală pentru copilul său în vârstă de 3 ani, ambulanța a refuzat să vină la Pata-Rât. În diferite ocazii, locatarii au așteptat între 2,5 și 3 ore până la sosirea ambulanței. Într-unul din cazuri, ambulanța a sosit după doar 2 ore și cinci apeluri telefonice pentru asistență.

Persoanele intervievate au estimat timpul de reacție urmare a unui apel la serviciile de urgență. În strada Coastei, din oraș, timpul mediu de așteptare a fost estimat la 11.5 minute.

În Pata-Rât timpul estimat este de 92 de minute. Aici nu este vorba doar de o diferență uriașă în timpul de așteptare, cât este o claritate, în sensul în care 92 de minute sunt inacceptabile ca timp de așteptare și un răspuns neadecvat pentru o situație de urgență.

3.5 Angajare și condiții economice

“Eu sincer nici măcar nu vreau să îmi schimb actul de identitate la noua adresă. Vecinii mi-a spus cât de mult se schimbă atitudinea unui angajator, sau medic când văd unde locuiesc. Firma nu te mai sună niciodată, doctorul spune tot felul de insulte sau nu te bagă în seamă. La fel e și cu poliția. Dacă văd scris în document Pata Rât, automat devin suspicioși și găsesc ceva să te amendeze”.

Interviu cu o persoană de etnie romă, în vârstă de 40 de ani, Pata-Rât, noiembrie 2012

Famiiliile evacuate la Pata-Rât relevă faptul că situația lor economică a fost în mod negativ afectată de evacuare. Venitul mediu a scăzut cu 30% de la data evacuării. În plus, 90% dintre locatari declară costuri suplimentare referitoare la locul de reședință, în particular costuri de transport spre și din oraș.

Rata somajului a crescut de la 29% înaintea evacuării la 49% după evacuare. Douăzeci de persoane care lucrau înaintea evacuării nu mai au de muncă acum. Găsirea unui loc de muncă a devenit mult mai dificilă datorită distanței crescute față de oportunitățile de muncă, dezavuarea rețelelor sociale, și discriminarea la care sunt expuși locatarii din Pata-Rât. Persoanele intervievate au indicat faptul că au fost refuzate la angajare în mod direct pentru că locuiesc în Pata-Rât.

Din numărul celor intervieuți, 50% din cei ce primeau ajutoare sociale înainte de evacuare nu mai sunt beneficiari ai acestor alocații. Unii au indicat faptul că datorită lipsei actului de identitate sau a altor documente referitoare la noua adresă nu au putut accesa servicii sociale. De asemenea, au indicat faptul că dezavantajul asociat cu obținerea unui nou act de identitate cu adresa din Pata-Rât, este cu mult mai mare decât acela de a primi beneficii sociale: datorită discriminării cu care se confruntă atunci când arată actul de identitate cu adresa la Pata-Rat, aceștia preferă să își mențină vechiul act de identitate fără a putea beneficia de anumite servicii sociale.

4 Concluzii

Evacuarea din anul 2010 a avut un impact semnificativ în toate sferele vieții rezidenților din strada Coastei. Nu doar că persoanele evacuate trăiesc acum la marginea gropii de gunoi a orașului, relocați din centru, însă acum se confruntă cu discriminarea și alte obstacole în accesul la o serie de drepturi fundamentale. Persoanele evacuate au avut de suferit din punct de vedere economic, iar statutul lor de sănătate s-a înrăutățit. Copii întâmpină discriminare și segregare în educație iar nivelul de somaj al adulților cu vârstă de muncă a crescut.

În cei doi ani de la evacuare, autoritățile locale au eșuat a răspunde în mod adecvat la încălcările clare ale drepturilor persoanelor evacuate. Condițiile sub-standard de locuire acordate de acestea eșuează total a se ridica la nivelul obligațiilor asumate de România cu privire la o locuință adecvată sau cu privire la nevoile persoanelor implicate, amplasate în condiții de nesiguranță și într-o zonă poluată. Evacuarea din Decembrie 2010 pune în primejdie viitorul a 270 de persoane care au trăit într-o comunitate integrată și stabilită în Cluj-Napoca. De la data evacuării, trei copii s-au născut, însă și aceștia întâmpina același viitor nesigur și incert în Pata-Rât.

5 Recomandări

ERRC se adresează autorităților locale și naționale pentru a răspunde următoarelor recomandări:

- Acordarea de locuințe alternative și adecvate într-o zonă integrată din Cluj-Napoca și stabilirea de adrese permanente pentru persoanele evacuate, în conformitate cu standardele de locuire naționale și internaționale;
- Realizarea unei analize de impact a evacuării pentru a calcula costurile economice suportate de membrii comunității în urma evacuării și acordarea de compensații pentru pierderile suferite;
- Tragerea la răspundere a reprezentanților statului ori persoanelor private responsabile de acte de discriminare împotriva romilor din Pata-Rât în accesul la servicii de sănătate, educație sau angajare;
- Contracurarea efectelor negative ale evacuărilor forțate prin asistență acordată comunității pentru accesarea serviciilor publice, accesul la educație, servicii de sănătate, angajare și oportunități de muncă;
- Realizarea unei analize independente de mediu, cu privire la sol, aer și apă în Pata-Rât pentru a determina nivelul de contaminanți de risc asupra sănătății și asigurarea asistenței medicale corespunzătoare;
- Rezolvarea imediată a situațiilor cu privire la copiii din Pata-Rât înscriși în unități speciale de învățământ în vederea transferării în unități educaționale normale, și rezolvarea urgentă a altor situații de discriminare și abuz a copiilor din Pata-Rât în școli locale; și
- Organizarea de întâlniri regulate între reprezentanți ai școlilor, inspectoratului școlar, medici, municipalitate și comunitate în vederea stabilirii unor măsuri de intervenție integrate în raport de nevoile comunității.

Centrul European pentru Drepturile Romilor (ERRC) este o organizație internațională de interes public care își desfășoară activitatea în domeniul combaterii rasismului față de romi și a încălcării drepturilor omului în ceea ce-i privește pe romi. Abordarea ERRC implică preluarea în instanță a cazurilor strategice, advocacy la nivel internațional, dezvoltare de cercetări și politici, precum și derularea de programe de formare pentru activiștii romi. ERRC are statut consultativ pe lângă Consiliul Europei și pe lângă Consiliul Economic și Social al Organizației Națiunilor Unite.

În data de 17 decembrie 2010 aproximativ 56 de familii rome au fost evacuate din strada Coastei situată în centrul orașului Cluj-Napoca Români. De mai bine de 20 de ani aceste familii au locuit pe strada Coastei, de unde au fost mutate forțat la Pata-Rât, o zonă industrială poluată ce constituie și locația de depozitare a deșeurilor din oraș. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a constatat că evacuarea și relocarea familiilor la Pata-Rât a constituit discriminare etnică. Până în prezent, nicio soluție nu a fost adoptată cu privire la situația în care se află familiile evacuate, nu a fost asigurată o acomodare alternativă adecvată pentru aceștia și nu s-a stabilit vreo compensație pentru bunurile pierdute cu ocazia evacuării. Acest material constituie un element de măsurare a impactului pe care evacuarea din strada Coastei l-a produs asupra familiilor după o perioadă de doi ani de la respectiva acțiune și relevă probleme semnificative în ceea ce privește locuirea, angajarea, sănătatea și experiențele de discriminare ale acestor familii.

CHALLENGING DISCRIMINATION PROMOTING EQUALITY